

Laidiens: 13.06.1997., Nr. 143/144

Ministru kabineta noteikumi Nr. 211

Rīgā 1997.gada 10.jūnijā (prot. nr.33 8.§)

Noteikumi par audžuģimenēm

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka audžuģimenes statusu, bērna un audžuģimenes savstarpējās tiesiskās un mantiskās attiecības, audžuģimenes finansēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā bērnu nodod audžuģimenei un izbeidz viņa uzturēšanos tajā.
2. Audžuģimene ir ģimene, kas nodrošina bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē, īpašu valsts palīdzību un aizsardzību līdz brīdim, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanas iestādē (turpmāk - bāreņu audzināšanas iestāde).
3. Bērnu var nodot audžuģimenei, kurai ar bāriņtiesas vai pagasttiesas (turpmāk - bāriņtiesa) lēmumu piešķirts audžuģimenes statuss un ar kuru var tikt noslēgts līgums par bērna nodošanu šai ģimenei, ja bērns palicis bez vecāku gādības vai arī ir nepieciešams sniegt palīdzību bērna ģimenei bērna audzināšanā.
4. Bāriņtiesa nodod bērnu audžuģimenei, ievērojot bērna intereses.
5. Bāriņtiesa pastāvīgi apseko audžuģimeni un uzrauga bērna personisko un mantisko tiesību ievērošanu atbilstoši likumiem un citiem normatīvajiem aktiem.
6. Audžuģimenei var nodot vienlaikus ne vairāk kā trīs bērnus, izņemot gadījumu, ja audžuģimenei nodod brāļus un māsas.

II. Audžuģimenes statusa piešķiršana

7. Audžuģimenes statusu ģimenei piešķir, ja tā ir izteikusi vēlēšanos kļūt par audžuģimeni un laulāto vecums ir no 21 līdz 60 gadiem. Izņēmuma kārtā audžuģimenes statusu var piešķirt vienai personai.
8. Lai saņemtu audžuģimenes statusu, laulātajiem (personai) bāriņtiesā jāuzrāda personu apliecinošs dokuments, jāiesniedz iesniegums (1.pielikums) un ārsta izziņa par veselības stāvokli.
9. Bāriņtiesa mēneša laikā iepazīstas ar iesniegtajiem dokumentiem, veic ģimenes locekļu savstarpējo attiecību un ģimenes (personas) dzīves apstākļu (mikroklimata) apsekošanu dzīvesvietā un sastāda ģimenes (personas) dzīves apstākļu apsekošanas aktu.

10. Bāriņtiesa pēc ģimenes (personas) pastāvīgās dzīvesvietas izvērtē ģimenes (personas) atbilstību šo noteikumu prasībām un pieņem lēmumu par audžuģimenes statusa piešķiršanu vai par atteikumu piešķirt audžuģimenes statusu.

11. Pēc lēmuma par audžuģimenes statusa piešķiršanu saņemšanas audžuģimene noklausās attiecīgu apmācības kursu. Audžuģimeņu apmācību finansē pašvaldība pēc audžuģimenes dzīvesvietas, un tā notiek saskaņā ar Labklājības ministrijas izstrādāto programmu, kas saskaņota ar Izglītības un zinātnes ministriju. Pēc apmācības kursa noklausīšanās audžuģimene saņem attiecīgu dokumentu.

12. Lēmuma par audžuģimenes statusa piešķiršanu oriģināls glabājas bāriņtiesā (pēc audžuģimenes dzīvesvietas), lēmuma norakstu izsniedz audžuģimenei.

13. Bāriņtiesa iekārto lietu par katru audžuģimeni.

14. Audžuģimenes statusu atņem ar bāriņtiesas lēmumu, ja audžuģimene nepilda šo noteikumu 23. un 24.punktā minētos pienākumus vai atsakās no audžuģimenes statusa.

III. Kārtība, kādā bērnu nodod audžuģimenei un izbeidz viņa uzturēšanos tajā

15. Pamats bērna nodošanai audžuģimenei ir bāriņtiesas lēmums par bērna nodošanu audžuģimenei un līgums, ko noslēdz pašvaldība un viens no audžuģimenes locekļiem (2.pielikums). Līgumu var noslēgt ar audžuģimeni, kura saņēmusi dokumentu par apmācības kursa noklausīšanos. Līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

16. Bērnu var nodot audžuģimenei uz laiku līdz vienam gadam. Minēto termiņu var pagarināt un noslēgt jaunu līgumu.

17. Ja bērnu nodod audžuģimenei uz laiku, kas ir ilgāks par vienu mēnesi, bāriņtiesa lemj par ģimenes valsts pabalsta un bērnam invalidam paredzētās piemaksas pie ģimenes valsts pabalsta, kā arī apgādnieka zaudējuma pensijas vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta sakarā ar apgādnieka zaudējumu izmaksas pārtraukšanu bērna ģimenei un piešķiršanu audžuģimenei. Bāriņtiesa trīs dienu laikā nosūta attiecīgā lēmuma norakstu rajona sociālās apdrošināšanas pārvaldei.

18. Bāriņtiesa var nodot bērnu audžuģimenei šādos gadījumos:

18.1. bērna vecāki ir miruši;

18.2. bērns ir atrasts;

18.3. bērna vecākiem ar tiesas spriedumu atņemta vecāku vara;

18.4. bērna vecākiem pārtraukta vecāku vara;

18.5. bērns atrodas viņa veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos;

18.6. izveidojusies konfliktsituācija starp bērnu un vecākiem;

18.7. vecāku ilgstoša slimība.

19. Nododot bērnu audžuģimenei, bāriņtiesa izsniedz audžuģimenei šādus bērna dokumentus (ja tādi ir):

19.1. dzimšanas apliecību;

19.2. izziņu par pastāvīgo dzīvesvietu;

19.3. medicīniskos dokumentus;

19.4. bērna izglītības dokumentus;

19.5. bērna personisko mantu (ja tādas ir) sarakstu (viens eksemplārs glabājas bāriņtiesā, otrs - audžuģimenē).

20. Bāriņtiesa iekārto lietu par katru audžuģimenei nodoto bērnu.

21. Bērna uzturēšanos audžuģimenē pirms līgumā noteiktā termiņa izbeidz:

21.1. pēc bāriņtiesas un audžuģimenes vienošanās;

21.2. pašvaldībai vienpusēji laužot līgumu, ja bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par bērna uzturēšanās izbeigšanu audžuģimenē sakarā ar:

21.2.1. bērna atgriešanos ģimenē;

21.2.2. bērna nodošanu adopcijā;

21.2.3. aizbildņa iecelšanu bērnam;

21.2.4. bērna ievietošanu bāreņu audzināšanas iestādē;

21.2.5. konfliktsituācijas izveidošanos starp bērnu un audžuģimeni;

21.2.6. audžuģimenes nespēju pildīt savus pienākumus.

IV. Audžuģimenes un bērna savstarpējās tiesiskās un mantiskās attiecības

22. Katra bērna uzturēšanās ilgumu audžuģimenē, audžuģimenes un pašvaldības savstarpējās tiesības un pienākumus nosaka pašvaldības un audžuģimenes noslēgtajā līgumā.

23. Audžuģimenes pienākums ir nodrošināt bērnam viņa vecumam un veselības stāvoklim atbilstošus sadzīves apstākļus, sociālo un medicīnisko aprūpi, audzināšanu un izglītību.

24. Audžuģimenes pienākums ir nekavējoties ziņot bāriņtiesai un pašvaldībai, ja:

24.1. bērnu bez bāriņtiesas piekrišanas aizveduši viņa vecāki vai radnieki;

24.2. bērns ir cietis nelaimes gadījumā;

24.3. bērnam strauji pasliktinājusies veselība;

24.4. bērns ir izdarījis noziegumu;

24.5. bērns ir aizbēdzis;

24.6. izveidojusies konfliktsituācija starp bērnu un audžuģimeni;

24.7. bērns ir miris.

25. Audžuģimenei jāsaskaņo ar bāriņtiesu jautājumi par bērna izglītību un citi būtiski jautājumi, kas skar bērna intereses. Bāriņtiesa visos gadījumos noskaidro bērna viedokli. Ja izveidojusies konfliktsituācija ar audžuģimeni, bērns ir tiesīgs griezties bāriņtiesā.

26. Pašvaldības un audžuģimenes līgumā tiek noteiktas bērna vecāku un citu radnieku iespējas tikties ar bērnu un norādīts viņu tikšanās biežums, ilgums un vieta, kā arī iespēja tikties audžuģimenes vai bāriņtiesas pārstāvju klātbūtnē vai bez viņu klātbūtnes.

27. Ja bērns pārtrauc uzturēties audžuģimenē, par pašvaldības līdzekļiem iegādātais apģērbs, apavi, rotaļlietas, mācību līdzekļi, kā arī personiskās mantas, kuras bērns paņēmis līdzi no ģimenes, paliek viņa lietošanā.

28. Bāriņtiesa aizstāv audžuģimenei nodotā bērna personiskās un mantiskās intereses attiecībās ar vecākiem un citām personām saskaņā ar likuma "Par bāriņtiesām un pagasttiesām" 15.pantu. Bērna mantas aizsardzību veic bāriņtiesa.

V. Audžuģimenes finansēšanas kārtība

29. Audžuģimene saņem atlīdzību par audžuģimenes pienākumu veikšanu (turpmāk - atlīdzība) un pabalstu bērna uzturam, kā arī pabalstu apģērba un mīkstā inventāra (piemēram, gultas veļas, segas, spilvena, matrača) iegādei.

30. Audžuģimene neatkarīgi no audžuģimenei nodoto bērnu skaita saņem atlīdzību šādā apmērā:

30.1. ja bērnu nodod audžuģimenei uz laiku, kas ir ilgāks par vienu mēnesi, - 38 lati mēnesī no valsts pamatbudžeta līdzekļiem;

30.2. ja bērnu nodod audžuģimenei uz laiku, kas ir mazāks par vienu mēnesi, atlīdzības apmērs tiek noteikts proporcionāli dienu skaitam, par pamatu ņemot summu 38 lati mēnesī, un tā tiek piešķirta no pašvaldības budžeta līdzekļiem (pēc bērna pastāvīgās dzīvesvietas).

31. Audžuģimene saņem pabalstu bērna uzturam un pabalstu apģērba un mīkstā inventāra iegādei no pašvaldības budžeta līdzekļiem (pēc bērna pastāvīgās dzīvesvietas) šādā apmērā:

31.1. pabalsta bērna uzturam apmēru nosaka pašvaldība, bet tas nedrīkst būt mazāks par 27 latiem mēnesī. Ja bērnam noteikta apgādnieka zaudējuma pensija vai valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts sakarā ar apgādnieka zaudējumu, vai ģimenes valsts pabalsts, pabalstu bērna uzturam var samazināt par apgādnieka zaudējuma pensijas, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta sakarā ar apgādnieka zaudējumu un ģimenes valsts pabalsta summu. Pabalsta bērna uzturam apmēru nesamazina par bērnam invalīdam noteikto piemaksu pie ģimenes valsts pabalsta;

31.2. pabalsta apģērba un mīkstā inventāra iegādei apmēru nosaka pašvaldība atbilstoši bērna vajadzībām. Minētā pabalsta vietā var izsniegt apģērbu, apavus un citas bērnam nepieciešamas lietas.

32. Atlīdzības un attiecīgo pabalstu piešķiršanas pamats ir pašvaldības un audžuģimenes līgums par bērna nodošanu audžuģimenei.

33. Pamatojoties uz audžuģimenes iesniegto bāriņtiesas lēmuma par bērna nodošanu audžuģimenei norakstu, pašvaldība nosaka un ieraksta līguma projektā šādus atlīdzības un pabalstu apmērus:

33.1. ja bērnu nodod audžuģimenei uz laiku, kas ir ilgāks par vienu mēnesi:

33.1.1. atlīdzības apmēru mēnesī;

33.1.2. pabalsta bērna uzturam apmēru mēnesī (pēc tam, kad saņemtas izziņas no rajona sociālās apdrošināšanas pārvaldes par apgādnieka zaudējuma pensiju, valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu sakarā ar apgādnieka zaudējumu un ģimenes valsts pabalstu);

33.2. ja bērnu nodod audžuģimenei uz laiku, kas ir mazāks par vienu mēnesi, - atlīdzības apmēru saskaņā ar šo noteikumu 30.2.apakšpunktu un pabalsta bērna uzturam apmēru proporcionāli dienu skaitam, par pamatu ņemot summu 27 lati mēnesī;

33.3. pabalsta apģērba un mīkstā inventāra iegādei apmēru.

34. Ja bērns nodots audžuģimenei uz laiku, kas ir ilgāks par vienu mēnesi, pašvaldība pēc audžuģimenes dzīvesvietas nosūta pieprasījumu rajona sociālās palīdzības dienestam par atlīdzības piešķiršanu un izmaksāšanu